

สรุป

การเรียนรู้ประสบการณ์ การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/44 - 1/45
ณ โครงการร้อยใจรักษ์ บ้านห้วยसान
ตำบลท่าตอน อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

เทศบาลตำบลเวียง
เทศบาลตำบลสันทราย

เทศบาลตำบลเวียง
หลักสูตรที่ 1/44
ระหว่างวันที่ 5 - 6 เมษายน 2562

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การ

ประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/44 วันที่ 5 – 6 เมษายน 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 57 คน

จาก ทต.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย

นายกมล สิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษา
สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม
ปิดทองหลังพระฯ

นายพงษ์พัฒน์ เพิ่มการ เจ้าหน้าที่
มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรม
ราชูปถัมภ์

กล่าวถึงความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้า

หลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการ ในหมู่บ้านห้วยसानและหมู่บ้านข้างเคียงที่มี
ปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้างโอกาสในการ
ปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาเป็นอาชีพที่สุจริต

สำหรับหลักสูตรการอบรมนี้รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อย
ใจรักษ์ มีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด
เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอนและจังหวัดพะเยา จำนวน 19 อำเภอ โดยมูลนิธิปิดทองหลัง
พระฯ เป็นผู้จัดอบรมให้

สิ่งที่คาดหวังในการอบรมคือ คือ การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำ
ในปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหา
ของชุมชน โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน และท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

บรรยายแนวทางการพัฒนาทางเลือกโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม
เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้
2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี
สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคงสามารถ
เพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มีการรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้
3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้น
น้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ การ
คืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้าน
ในการลงแรงงาน
4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละ
มิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ในการบริหารจัดการน้ำ มีการกำหนดปริมาณการใช้น้ำหรือไม่

ตอบ : ไม่มีการกำหนด อยู่ที่การใช้น้ำของชาวบ้าน โดยจะเก็บค่าน้ำจากการใช้จริงตามมิเตอร์

ถาม : ทางโครงการมีนโยบายจะขยายการชุดบ่อเพิ่มอีกหรือไม่

ตอบ : มี ปัจจุบันกำลังดำเนินการชุดเพิ่มอีก 50 บ่อ แต่จะเป็นการชุดโดยแรงงานคน เพื่อให้ชาวบ้านได้มีรายได้เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน

ถาม : ต้นทุนน้ำต้องมีตลอดหรือไม่

ตอบ : มีตลอดเพื่อให้บ่อลูก และบ่อหลานมีน้ำพอใช้ตามลำดับ

ถาม : ตอนนี้มีวิธีการดึงน้ำจากบ่อล่างขึ้นมาข้างบนหรือไม่

ตอบ : ยังไม่มี เพราะปัจจุบันจะเน้นการใช้ระบบกัลกน้ำในการนำน้ำจากที่สูงลงสู่แปลงเกษตรข้างล่าง

ถาม : กรณีที่เป็นน้ำล้นจากบ่อจะมีการเก็บค่าน้ำหรือไม่

ตอบ : ไม่มี เพราะถือว่าน้ำเหลือน้ำล้น จะมีการเก็บค่ามิเตอร์เฉพาะการใช้น้ำในชุมชนเท่านั้น

ถาม : กรณีที่มีน้ำค้างท่อระบบกัลกน้ำ สามารถเปิดวาล์วน้ำได้หรือไม่

ตอบ : สามารถเปิดได้ ถ้ามีน้ำแต่ถ้าไม่มีไม่ต้องมากรอกน้ำ

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : นอกเหนือจากการทำแปลงสาธิตการเรียนรู้ ทางโครงการ ได้มีการ ขยายผลหรือให้ความรู้กับชาวบ้านในพื้นที่โครงการหรือไม่

ตอบ : การดำเนินงาน ได้มีเจ้าหน้าที่โครงการทำการขยายผลและให้องค์ความรู้ด้านการเกษตรและการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้แก่ ชาวบ้านในพื้นที่รวมถึงการหาตลาดและเข้ามาตรวจเช็คคุณภาพของ ผลผลิตอย่างสม่ำเสมอ

ถาม : ถ้าผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตก จะมีวิธีการอย่างไรให้ผลผลิตมีราคาที่เพิ่มสูงขึ้น

ตอบ : เมื่อผลผลิตมีราคาที่ลดต่ำลง เราสามารถนำผลผลิตไปแปรรูปเป็นสินค้าพร้อมทาน หรือสินค้าประเภทขนมอาหาร จะสามารถเพิ่มราคาของผลผลิตให้สูงขึ้นได้

ถาม : เราสามารถขอให้ตลาดใหญ่ เช่น CP หรือ ดอยคำ มารับซื้อผลผลิตได้หรือไม่

ตอบ : หากสามารถรวมกลุ่มเกษตรกร และผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล ตามเกณฑ์การรับซื้อ รวมถึงมีปริมาณผลผลิตมากเพียงพอที่ตลาดรับซื้อต้องการ สามารถดำเนินการติดต่อ/ประสานงานกับฝ่ายรับซื้อได้ก่อนในเบื้องต้น

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำ โดยใช้อ่างพวงซอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบกัลกน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงงาน โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

ฐานการเรียนรู้ที่ 2

เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม้ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนาต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้เพื่อการส่งออก CP และ ดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทาง

อาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโตเป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 - 1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร (1 ไร่ 1 แสน) เป้าหมาย คือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการห่มดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้นระยะยาว และการทำปุ๋ยสูตร

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปุ๋ยสูตร

การส่งเสริมปุ๋ยสูตร เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีนให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ปุ๋ยหมักที่ใช้มีกี่ประเภท

ตอบ : มี 2 ประเภท ได้แก่ ปุ๋ย pr และ ปุ๋ยชีวมิก ซึ่งปุ๋ย pr จะเป็นสูตรแห้ง ส่วนปุ๋ยชีวมิกจะเป็นสูตรน้ำ ซึ่งระยะการเห็นผล ปุ๋ยน้ำจะเห็นผลได้ชัดเจนและรวดเร็วกว่าการใช้ปุ๋ยแห้ง

ถาม : สารชีวภัณฑ์ อย่างเช่น ไตรโคเดอร์มา เมธาไรเซียม และบิวเวอร์เรีย มีข้อแนะนำการใช้อย่างไร

ตอบ : ก่อนอื่นขอชี้แจงก่อนว่า ไตรโคเดอร์มา ใช้ในการป้องกันและการรักษาโรคเกี่ยวกับพืช เช่น โรคใบด่าง ใบจุด โรครากเน่าของข้าว เป็นต้น ส่วนเมธาไรเซียม และ บิวเวอร์เรีย จะใช้ในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช เช่น ตัวมดขาว เพลี้ย เป็นต้น การใช้งานแนะนำให้ใช้ในช่วงเย็น เพราะ สารชีวภัณฑ์จะเสื่อมสภาพเมื่อพบความร้อน เช่น แสงแดด ในช่วงกลางวัน และความชื้น จะช่วยให้สารชีวภัณฑ์ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ถาม : แปลง 1 ไร่ 1 แสน ใช้ต้นทุนในการทำเยอะหรือไม่

ตอบ : ไม่เยอะ หากเป็นในส่วนงบประมาณ จะมีเฉพาะงบเมล็ดพันธุ์ เพราะส่วนใหญ่ให้จะใช้แรงงานกว่าเงินลงทุน

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์หรือไม่

ตอบ : ในพื้นที่ได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งการจัดตั้งนี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือกัน ด้านทรัพยากร และการให้ข้อมูล/ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์กันภายในกลุ่ม

ถาม : อาหารลดต้นทุนใช้ต้นทุนแล้วสับจะเสียค่าใช้จ่ายประมาณเท่าไร

ตอบ : เปิด 40 ตัว จะเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 50 บาท

ถาม : ลักษณะแต่ละสายพันธุ์ของภูพานเป็ดที่เด่นๆ ของภูพานเป็ดหวานอิสราเอล สังเกตจากส่วนไหน

ตอบ : ความยาวและขนาดของปล้องต้นหน้า

ถาม : หมูที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยง หากตาย ชาวบ้านจะต้องชดใช้หรือไม่

ตอบ : ต้องทำการตรวจสอบสาเหตุการตาย หากนำไปฆ่ากิน ก็ปรับตามราคาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ตัวละ 1,800 บาท แต่หากตายด้วยโรค เราจะทำการเปลี่ยนตัวใหม่ให้

ถาม : การเลี้ยงไก่ดำภูพานมีอัตราการตายสูงหรือไม่

ตอบ : จากอดีตมีอัตราการตายสูงมาก ทางปศุสัตว์จึงมีวิธีการแก้ไขการตาย โดยการนำไก่ทั้งหมดมารวมกันและกลบไฟเพิ่มความอบอุ่น รวมถึงการฉีดวัคซีนป้องกันโรคก่อนจะเอาไปแจกจ่ายให้กับคนที่ร่วมโครงการ วิธีนี้สามารถลดอัตราการตายได้สูง

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้แฟน บ้านยะผ่า สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิต เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัด คนในชุมชนให้การต้อนรับดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ขื้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตาย เพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาสมัครใจเข้ามาร่วมเป็นอาสาทำดี จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้อย่างมาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : นอกเหนือจากคุณส่องแสง ในขณะนี้ครอบครัวได้มีใครที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกหรือไม่

ตอบ : นอกจากพ่อที่เสียชีวิตไปแล้ว เพราะเสพยาเกินขนาด ก็มีพี่ชายที่เสพยาและได้เข้าบำบัดเรียบร้อยแล้ว

ถาม : มีข้อเสนอแนะอย่างไร ในการชักชวนให้ผู้ที่เสพยาเสพติด เลิกเสพยา และกลับมาเข้าสังคมอีกครั้ง

ตอบ : ในขั้นแรกต้องเริ่มจากการเข้าใจ เข้าหาผู้เสพด้วยความจริงใจ และไม่แสดงท่าทีรังเกียจ การเข้าใจและการพูดคุยจะช่วยให้การเข้าถึงปัญหา ผู้เสพได้ตีความการชู้และการสั่งจับขัง เพราะเขาจะเลิกเสพยา ต้องเริ่มจากความสมัครใจและความตั้งใจของผู้เสพเอง ไม่ใช่การบังคับ

ถาม : คุณส่องแสง เสพยาเสพติดจนถึงอายุเท่าไร

ตอบ : ตั้งแต่อายุ 11 – 38 ปี

ถาม : คุณสมบุรณ์ มีความคิดเห็นส่วนตัวอย่างไร เกี่ยวกับการอนุญาตสิทธิให้ กัญชา สามารถปลูกและขายได้อย่างถูกกฎหมาย

ตอบ : คิดว่าไม่เหมาะสม เพราะมีประสบการณ์ตรงจากเพื่อนที่เสพกัญชาเอง ที่ติดกัญชาอย่างหนัก หากไม่เสพจะมีอาการอาเจียนอย่างรุนแรง และในอีกหลายรายที่เสพเกินขนาดจนถึงขั้นเสียชีวิต ในความคิดเห็นส่วนตัว คิดว่า หากมีกฎหมายในการใช้ได้จริง เราไม่สามารถควบคุมปริมาณการใช้ ซึ่งอาจมีผลทำให้มีอาการติดกัญชาได้

นายสมบุรณ์ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับทำเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้อีกโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

นายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมือง
งามเหนือ และนายสุรัตน์ สุจาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่
บ้านเมืองงามใต้ ได้เล่าประสบการณ์การทำงาน
กับโครงการร้อยใจรักษ์ โดยเฉพาะบทบาทของ
หน่วยงานราชการ ทหาร และฝ่ายปกครอง ที่เข้ามา
ร่วมกับโครงการฯ ชั้นแรก คือ การศึกษาพื้นที่ สํารวจ
ข้อมูลเศรษฐกิจสังคม และคืนข้อมูลให้ชุมชน เพื่อให้
ชุมชนได้ทราบปัญหาจากการสำรวจ ปัญหาที่ชุมชน
สะท้อนกันมาก คือ เรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาอาชีพ
และการไม่มีสัญชาติ กิจกรรมแรกที่ทำ คือ การพัฒนา
ระบบน้ำ โดยชาวบ้านออกแรง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ นำ
วัสดุอุปกรณ์มาให้ นอกจากนี้ ฝ่ายปกครองได้ร่วมกัน
ประชุม เพื่อฟื้นฟูภูมิลำเนาหมู่บ้านให้บังคับใช้ได้
โดยชุมชนร่วมกันกำหนดและดูแลกันเอง ซึ่งต่อมา
นายอำเภอแม่สาย ได้มีข้อสั่งการให้นำแนวทางนี้ไป
ขยายผลให้ครอบคลุมทั้งอำเภอ เรื่องปัญหายาเสพติด
ได้ร่วมกับทุกหน่วยงานในการคัดกรองผู้เสพ เพื่อเข้าสู่
การบำบัดในโครงการอาสาทำดี ซึ่งเป็นการบำบัดโดย
ความสมัครใจ 60 วัน ระหว่างนั้นจะฝึกอาชีพและมี
ค่าแรงให้ หากตรวจปัสสาวะแล้วไม่พบก็จะได้รับค่าแรง
และปล่อยกลับบ้าน ซึ่งพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้า
พัชรกิติยาภา ได้มาตรวจเยี่ยมให้กำลังใจ และ
พระราชทานค่าแรงให้ เมื่อทำโครงการอาสาทำดีแล้วก็
มีโครงการล้างบ้านล้างใจ เพื่อมิให้อาสาทำดีที่กลับบ้าน
ไปแล้วไปพบกับสภาพแวดล้อมเดิมๆ ซึ่งจะพาให้หันไป
เสพยาอีก

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ในพื้นที่บ้านห้วยส้าน มีผู้ใหญ่บ้านหรือไม่ หรือมีการปกครอง
คนในชุมชนอย่างไร

ตอบ : มีผู้ใหญ่บ้านในการปกครองเช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ ซึ่งแต่เดิมนั้น
ผู้ใหญ่บ้านมักประสบกับปัญหาเกี่ยวกับผู้มีอิทธิพลในพื้นที่
การดำเนินงานด้านการปกครองจึงไม่เข้มงวดเท่าที่ควรนัก แต่
ในปัจจุบัน ผู้ใหญ่บ้านได้เข้ามามีบทบาทด้านการปกครองใน
พื้นที่มากขึ้น และยังได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี
อีกด้วย

ถาม : มีหน่วยงานทางราชการ หรือหน่วยงานใดที่ได้เข้ามามีบทบาท
ในการให้องค์ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่

ตอบ : การให้องค์ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ถึงด้านโทษและพิษภัย
จากการเสพยา ได้มีเจ้าหน้าที่ทางโครงการร้อยใจรักษ์ บูรณาการ
ร่วมกับหน่วยงานทหาร/ตำรวจ ได้เข้ามาให้ความรู้ในพื้นที่ เพื่อ
การป้องกันและลดปัญหาด้านยาเสพติดในพื้นที่บริเวณนี้

ถาม : ในพื้นที่นี้ ได้มีปัญหาลักขโมยในพื้นที่หรือไม่

ตอบ : การลักขโมยในพื้นที่บริเวณนี้จะเริ่มตั้งแต่การขโมยข้าวในยุ้ง
ฉาง เครื่องใช้ไฟฟ้า และของมีค่าอื่นๆ ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่
กลัวและหวาดระแวง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ลักขโมยจะเป็น
กลุ่มผู้เสพยาเสพติด

ประเด็นแลกเปลี่ยน : ใน ทต.เวียง มีพื้นที่อาณาเขตติดกับชายแดน
ประเทศลาว และพม่า พบปัญหาเกี่ยวกับการลำเลียงยาเสพติดในพื้นที่
เป็นจำนวนมาก

มอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กล่าวสรุป กิจกรรมผลการอบรม และแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาโครงการฯ บ้านห้วยสำน คือ การพัฒนาให้คนมีโอกาสรสร้างทางเลือกให้กับคนในพื้นที่เพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพัฒนาโครงการฯ เข้าไปพัฒนาในทุก ๆ ด้านเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ครอบคลุมทุกมิติ

ในระยะแรกของการพัฒนาเริ่มจากการศึกษาบริบทพื้นที่ ศึกษาภูมิสังคมให้เข้าใจพื้นที่อย่างถ่องแท้ก่อน หลังจากนั้น จึงเข้าสู่กระบวนการคืนข้อมูล เพื่อให้เกิดการระเบิดจากข้างใน ให้ตระหนักถึงปัญหาแล้วจึงพัฒนาร่วมกันในระดับท้องที่ท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ที่สำคัญคนในชุมชนต้องร่วมออกแรงด้วยในทุกกระบวนการ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นตลอดโครงการฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการดูแล ไปสู่ความยั่งยืนต่อไป ได้มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ

- 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน
- 2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการแก้ไขปัญหาคความต้องการของหมู่บ้านชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

1. เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหามในชุมชนของท่าน โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหารระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
3. สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จะมึงงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและต้องเป็นโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายในสิ้นปีงบประมาณของแต่ละปี

สรุปกิจกรรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่ และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้และการนำไปปรับใช้ใน พื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การจัดการพื้นที่แบบองค์รวม โดยการแบ่ง พื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ป่าใช้สอย ที่เนินเขา ที่ดอน และที่นา และกันอีก 1 ส่วนไว้เป็นป่าอนุรักษ์เพื่อคงสภาพป่าต้นน้ำให้สมบูรณ์
2. การปลูกไม้ 1 อย่าง เพื่อประโยชน์หลายอย่าง เช่น การปลูกไม้ดอก ยืนต้น เพื่อปรับภูมิทัศน์และเป็นร่มเงาแก่ต้นกาแฟ
3. การรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง
4. การใช้สารชีวภัณฑ์ แทนสารเคมีในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร
5. แนวทางการปลูกพืชลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ แบบ 1 ไร่ 1 แสน
6. การปลูกพืช 3 ระยะ คือ ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว เพื่อให้มี รายได้อย่างต่อเนื่อง
7. การพัฒนาปศุสัตว์แบบครบวงจร
8. การตั้งกองทุนพัฒนาปศุสัตว์ เช่น กองทุนพันธุ์สัตว์ กองทุนอาหาร กองทุนยารักษา และกองทุนวัสดุอุปกรณ์

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. ระบบการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้เกิดการใช้น้ำอย่างมีจิตสำนึก และสร้างความสามัคคีให้ชุมชน
2. การรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจ เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง
3. การพัฒนาผลผลิตให้ได้คุณภาพ และมาตรฐาน
4. ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า
5. การใช้ระบบโซล่าเซลล์ เพื่อลดต้นทุนการใช้น้ำ
6. การปลูกพืชลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ แบบ 1 ไร่ 1 แสน
7. การพัฒนาสายพันธุ์สัตว์ปีก และหมู
8. ต่อยอดจากการปลูกผักสวนครัวของชุมชน พัฒนาให้ได้เป็นเหมือน 1 ไร่ 1 แสน
9. การปลูกพืชผสมผสาน ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว
10. การใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
11. การให้องค์ความรู้แก่ผู้ผลิต เช่นการวางแผนการผลิต และการปลูก พืชที่ตลาดต้องการ

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 1/ 44 ทต.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย				
ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	94.44	5.56	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	74.07	25.93	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	72.22	27.78	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	85.19	14.81	-	-
วิทยากรมีความรู้	87.04	12.96	-	-
สถานที่อบรม	81.48	18.52	-	-
สถานที่พัก	81.48	18.52	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	72.22	27.78	-	-

หมายเหตุ : มีผู้ส่งแบบประเมิน 54 คน จากผู้เข้าร่วมทั้งหมด 57 คน

เทศบาลตำบลสันทราย
หลักสูตรที่ 1/45
ระหว่างวันที่ 22 - 23 เมษายน 2562

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์ การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/45

วันที่ 22 – 23 เมษายน 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 88 คน

จาก ทต.สันทราย อ.แม่จัน จ.เชียงราย และ

คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านแม่สาใหม่

หน่วยราชการในพื้นที่ อ.แมริม จ.เชียงใหม่ และ

เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ภาค 5

นายปิตรธรรม ฐิตินนตรี ที่ปรึกษา/วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ

กล่าวต้อนรับผู้เข้าอบรม ซึ่งประกอบไปด้วย ปลัดอำเภอ ผู้แทนจากส่วนราชการของอำเภอ ผู้บริหาร ท้องถิ่น สมาชิกเทศบาลตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำ ชุมชนจากเทศบาลตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย และคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านแม่สาใหม่ หน่วย ราชการในพื้นที่ อ.แมริม จ.เชียงใหม่ และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ภาค 5 ที่ได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การ ประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ ทั้งเรื่องจากประสบการณ์ตาม ศาสตร์พระราชา การเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

นอกจากนี้ยังได้ทำความเข้าใจกับผู้เข้าอบรมถึง ประเด็นในการเรียนรู้ ซึ่งประกอบไปด้วย แนวทางการ ดำเนินการกิจกรรมพัฒนาทางเลือก การเรียนรู้จาก ประสบการณ์เศรษฐกิจพอเพียง จากฐานเรียนรู้ 4 ฐาน ได้แก่ ฐานการพัฒนาแหล่งน้ำ ฐานเรียนรู้พัฒนาอาชีพทางด้านเกษตร

ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และฐานการเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ รวมทั้ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชาวบ้านที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องยา เสพติดและการได้รับโอกาสจนสามารถเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้ในที่สุด

สิ่งที่คาดหวังในการอบรม คือ การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน จากทุกคน และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม กับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้ ชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน ในการมีส่วนร่วมของ หมู่บ้านชุมชน จะมีองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย ผู้นำ ท้องถิ่น ท้องที่ ประชาชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวในการพัฒนาหมู่บ้านชุมชนที่ใช้ศาสตร์ พระราชา และการพัฒนาทางเลือกเป็นหลักการแนวทางการ พัฒนาให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายยุทธชัย ตาห่อ เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้งใน เรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ ดีให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้
2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่ รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้าง พื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคง สามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มีการ รวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้
3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุก มิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โครงการ ร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ การ คืบคลานข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของตนเอง และ ประเมินความพร้อมของชาวบ้านในการสละแรงงาน
4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจาก ผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้าน เพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวงขอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบกาลักน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงงานการทำงาน บูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ระบบน้ำเดิมก่อนที่โครงการจะเข้ามา
ตอนนี้ยังสามารถใช้ได้ไหมหรือรื้อทิ้งไปแล้ว

ตอบ : ยังใช้อยู่ เพราะท่อคนละเส้นกัน

ถาม : บ่อนี้มีพื้นที่รับน้ำกี่ลูกบาศก์เมตร

ตอบ : ประมาณ 400-450 ลูกบาศก์เมตร

ถาม : บ่อซีเมนต์มีอายุการใช้งานกี่ปี

ตอบ : ใช้ได้หลายปี แต่พยายามอย่าให้น้ำในบ่อแห้ง เพราะจะทำให้ขอบบ่อแตกและน้ำจะซึมออกได้

ถาม : ใช้ดินดำในการทำบ่อขอยซีเมนต์ได้ไหม

ตอบ : ได้ แต่ต้องเป็นดินที่มาจากก้นบ่อ เพราะจะมีความละเอียดและความชื้นที่พอดี

ถาม : ระยะห่างระหว่างหัวกะโหลกกับวาล์วเปิดน้ำ
ห่างกันกี่เมตร

ตอบ : ควรห่างประมาณ 25 - 30 เมตร

ถาม : น้ำในบ่อสามารถใช้ในการเกษตรได้ประมาณ
กี่ไร่

ตอบ : ประมาณ 20 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม้ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อการส่งออก CP และตอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิตและการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : วิธีปลูกทุเรียนต้องปลูกแบบไหน

ตอบ : ปลูกโดยวิธีการยกดิน ไม่ต้องขุดหลุม แต่เอาวางบนดินแล้วเอาดินมากลบแทน เวลารดน้ำอย่ารดจนน้ำขัง เพราะทุเรียนไม่ชอบพื้นที่แฉะ

ถาม : อาการใบหล่นของทุเรียนเกิดจากสาเหตุอะไร

ตอบ : เกิดจากเชื้อราและการให้น้ำมากหรือน้อยเกินไป

ถาม : พื้นที่ที่ปลูกนี้สูงจากระดับน้ำทะเลเท่าไร

ตอบ : สูงจากระดับน้ำทะเล 500 เมตร

ประเด็นแลกเปลี่ยน :

ในพื้นที่เทศบาลตำบลสันทราย อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่ราบ เป็นชุมชนกึ่งชนบทกึ่งชุมชนเมือง มีการปลูกไม้ผลพวกลิ้นจี่ มะม่วง เพียงบางส่วน แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่จะทำนาข้าวทั้งนาปีและนาปรังเป็นหลัก

ในพื้นที่บ้านแม่สาใหม่ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหาสิทธิพื้นที่ทำกินซึ่งอยู่ในเขตอุทยานฯ ส่วนใหญ่ก็จะปลูกสตอเบอรี่ มันฝรั่ง ส่งโครงการหลวงในพื้นที่ และมีการรวมกลุ่มสมาชิกในลักษณะเดียวกัน

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 พืชผสมผสาน 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโตเป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 - 1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร 1 ไร่ 1 แสน (เป้าหมาย คือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการหมักดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และ การทำปุ๋ยสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : หัวเชื้อชีวเวอร์เรีย ทำหน้าที่อะไร

ตอบ : ฆ่าแมลงในดิน และฆ่าตัวหนอน

ถาม : ชีวเวอร์เรีย หรือ ไตรโคเดอมา ผสมกับน้ำประเภทใดก่อนการนำมาใช้งาน

ตอบ : แนะนำให้ใช้น้ำบาดาล หรือน้ำลำธารธรรมดา หลีกเลี่ยงการใช้น้ำประปาผสมคลอรีน เพราะคลอรีนมีฤทธิ์การยับยั้งการทำงานของสารชีวภัณฑ์

ถาม : วิธีการนำหัวเชื้อไปใช้อย่างไร

ตอบ : นำหัวเชื้อในถุงไปผสมหรือละลายน้ำ 1 ถัง : น้ำ 40 ลิตร แล้วกรองเอาแต่น้ำไปฉีดพ่น

ถาม : การทำหัวเชื้อสารชีวภัณฑ์ มีอัตราส่วนผสมของข้าวอย่างไร

ตอบ : อัตราส่วนของข้าว คือ ข้าวสาร 10 กิโลกรัม ต่อข้าวเปลือก 1 กิโลกรัม

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปุ๋ยสัตว์

การส่งเสริมปุ๋ยสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารกองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ใช้เกลือในสูตรอาหารลดต้นทุนเพื่ออะไร

ตอบ : การใช้เกลือในสูตรอาหาร ช่วยในการหมักอาหาร ทำให้ยืดระยะเวลาการเน่าเสียของอาหารสัตว์ได้

ถาม : อาหารลดต้นทุน ต้องหมักเป็นระยะเวลากี่วัน

ตอบ : ระยะเวลา 7-15 วัน จึงจะสามารถนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ได้

ถาม : ต้นกล้วยที่นำมาหมักใช้กล้วยพันธุ์อะไรได้บ้าง

ตอบ : แนะนำให้ใช้เป็นต้นกล้วยน้ำว้า

ถาม : หญ้าเนเปียร์ที่ต้นเป็นสีม่วงคือพันธุ์อะไร

ตอบ : หญ้าเนเปียร์ปากช่องสีม่วง เหมาะสำหรับนำไปเลี้ยงวัว

ถาม : อาหารต้นกล้วยหมักหลังจากเปิดใช้แล้วสามารถเก็บไว้ได้กี่วัน

ตอบ : 45 วัน หากเกินกว่านี้จะเกิดยีสขึ้น

ถาม : สูตรอาหารต้นกล้วยหมักทำอย่างไร

ตอบ : ต้นกล้วยสับ 100 กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง 4 กิโลกรัม เกลือ 1 กิโลกรัม

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชณี เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้าน ยะเฝ้า สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิต รุมเร้า เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดี วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

คำถามจากผู้เข้าร่วม จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด

ถาม : หลังจากที่ผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วมกับโครงการอาสาทำความดี ตอนนี้สามารถเลิกยาเสพติดได้กี่เปอร์เซ็นต์

ตอบ : ประมาณ 80% เพราะยังมีบางส่วนที่กลับไปเสพอีก

ถาม : ในหมู่บ้านห้วยสำนตอนนี้เลิกค้ายาเสพติดทุกคนหรือไม่

ตอบ : **นางรัชณี** คนในหมู่บ้านเลิกค้าได้แล้วประมาณ 90% อีกแต่ 10% ที่ยังไม่เลิกได้ออกไปอยู่และค้าข้างนอกหมู่บ้าน

ถาม : ทำไมถึงเลิกค้ายาเสพติดได้

ตอบ : **นางรัชณี** เลิกได้เพราะทางโครงการได้เข้ามาส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้มีรายได้จะได้ไม่ไปยุ่งกับยาเสพติด จนทำให้คนในหมู่บ้านและหมู่บ้านข้างเคียงยอมรับ และให้โอกาส

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ และ นายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ ได้เกริ่นนำโครงการร้อยใจรักษ์ และได้บรรยายถึงความ เป็นมาเหตุผลที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ ดังนี้

ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหา กลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้ คนในชุมชนเกิดความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัด ประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมี ชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะ เข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการ ดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยसान หมู่ที่ 10 เข้าร่วม โครงการต่อมาได้มีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและ เข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนา ร่วมกัน

ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่ สํารวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูล แล้วคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหา ปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการ ประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มีหลายหน่วยงานเข้า มาร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมจัดทำระเบียบ หมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมี ส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

คำถามจากผู้เข้าร่วมอบรม การแลกเปลี่ยนภาคราชการกับการดำเนินการ โครงการร้อยใจรักษ์

ถาม : ในโครงการร้อยใจรักษ์ ทางอบต.ท่าตอน ได้เข้ามามี ส่วนร่วมอย่างไรบ้าง

ตอบ : อบต.ท่าตอน มีหน้าที่หลักในการพัฒนา เริ่มจาก การสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสำรวจความ ต้องการของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งจากการหารือประชุม หมู่บ้าน ชาวบ้านต้องการในด้านของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ด้านอาชีพ การศึกษา ความมั่นคง/ความปลอดภัยใน ชุมชน สาธารณูปโภคพื้นฐาน รวมถึงด้านการเกษตรต่างๆ ทั้งนี้ หากมีโครงการใดที่ทาง อบต.ท่าตอน สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้วยงบประมาณการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานได้ ทาง อบต.ท่าตอน จะสนับสนุนด้านงบประมาณ และการสนับสนุนให้โครงการดำเนินการเสร็จสิ้น

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายจำเริญ ยุติธรรมสกุล ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กล่าวสรุปกิจกรรมหลักสูตรการอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์ หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/45 ดังนี้

1. ความเชื่อมโยง 3 องค์ระภาคี ประกอบด้วย มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นหลักในการดำเนินงานโดยใช้การพัฒนาทางเลือก ตามศาสตร์พระราชา และตำราแม่ฟ้าหลวง เพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ สุจริตและการแก้ไขปัญหาเสียด้อยอย่างยั่งยืน เน้นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ครอบคลุมทุกมิติและการบูรณาการกับทุกภาคส่วน

มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ดำเนินการอบรมและฝึกปฏิบัติจริงโดยใช้หลักการทรงงาน แนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีปัญหาเสียด้อยในลักษณะเดียวกัน เพื่อขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์ไปในพื้นที่ 19 อำเภอ 4 จังหวัดชายแดนภาคเหนือ ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย และพะเยา รวมถึงการทำงานบูรณาการร่วมกับส่วนราชการในทุกภาคส่วน

มูลนิธิรากแก้ว ดำเนินการบูรณาการเครือข่ายภาคการศึกษาในมหาวิทยาลัย กับภาคส่วนต่างๆ เพื่อขยายผลการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. กล่าวถึง พระมหากาธุณาธิคุณของสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทั้งสองพระองค์มีพระราชปณิธาน ปลุกคน สร้างป่า ทรงให้แนวพระราชดำริมากมายเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของพสกนิกรชาวไทยโดยช่วยให้เขาช่วยตัวเองได้

3. การขยายผลโครงการ “ร้อยใจรักษ์” โดยมีพลอากาศเอกประจิน จั่นตอง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน มีนโยบายให้ ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา จำนวน 19 อำเภอ โดยมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มาดำเนินการจัดการอบรมให้ มี 2 หลักสูตร หลักสูตรที่ 1 ที่ทุกคนมาในวันนี้ใช้เวลา 2 วัน 1 คืน จะมาเรียนรู้แนวคิดของโครงการและการพัฒนาอาชีพทางเลือก จากนั้นกลับไปคัดเลือกคนที่จะปฏิบัติจริงมาเข้าอบรมหลักสูตรที่ 2 ใช้เวลา 5 วัน 4 คืนเพื่อฝึกอบรมเข้มข้นให้สามารถกลับไปทำโครงการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนในพื้นที่ของตนเองได้

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

การบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ
1) เน้นย้ำข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอ และผู้นำท้องถิ่นให้เข้าอบรม และให้คัดเลือกผู้เข้าอบรม ที่มาอบรมให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน

2) ให้ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือในท้องถิ่นของตนเองเพื่อเสนอโครงการแก้ไขปัญหาระดับด่วน (Quick Win) ตามความต้องการของหมู่บ้านชุมชนด้วยการพัฒนาทางเลือกตามศาสตร์พระราชา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรให้ดีขึ้นและเพื่อลดปัญหาเสียดังกล่าวอย่างยั่งยืน

3) โครงการแก้ไขปัญหาระดับด่วน (Quick Win) ชาวบ้านต้องมีส่วนร่วมในการระดมทุน เพื่อสร้างความ เป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม ปิดทองหลังพระฯ จะมียกงบประมาณสมทบให้กับโครงการ บางส่วน แต่จะเป็นการสนับสนุนเป็นวัสดุอุปกรณ์ให้ โดย งบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นายสิทธิศักดิ์ อภิกุลชัยสุทธิ์ นายอำเภอแม่เมาะ กล่าวพบปะผู้เข้าอบรม ถึงความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ แนวทางการดำเนินงานโครงการร้อยใจรักษ์ และให้ กำลังใจผู้นำท้องถิ่นที่ท้องถิ่นโดยเฉพาะฝ่ายปกครองที่ ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีปัญหาเสียดังกล่าวให้มีความเข้มแข็ง และปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

สรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับ การอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็น ได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **เข้าใจ “ เข้าถึง พัฒนา”**ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไป จะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่าน ต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่ การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การนำน้ำจากที่สูงมากักเก็บไว้ใช้ในฤดูแล้ง
2. การก่อสร้างอ่างพวงสันเขา 2 ประเภท คืออ่างพวงแบบพลาสติก และอ่างพวงชอยซีเมนต์
3. การใช้ระบบกักน้ำ
4. การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี เช่น สารไตรโคเดมา บิวเวอร์เรีย และ เมธาไลเซียม เป็นต้น
5. การอนุรักษ์ต้นน้ำ เพื่อฟื้นฟูป่า
6. การปลูกพืชปรับภูมิทัศน์ เพื่อให้ความร่มเงาแก่ต้นกาแฟ เช่น จั้วดอกแดง ทางนกงู หรือ เหลืองอินเดีย เป็นต้น
7. การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อต่อรองราคาผลผลิตกับพ่อค้าคนกลาง และการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน
8. การรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าว เพื่อขายให้กับคนในชุมชนกันเอง จากความร่วมมือกับโรงสีชุมชน
9. การปลูกพืช 3 ระยะ คือ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
10. การปลูกพืชผสมผสาน
11. ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
12. การเลี้ยงเป็ดไข่พันธุ์กากีแคมเบล เลี้ยงไก่ดำภูพาน หมูดำตอยตุง ซึ่งล้วนเป็นสายพันธุ์สัตว์ตรงตามที่ต้องการ
13. การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์ กองทุนยา/วัคซีน กองทุนสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับคนยากจน และกองทุนอาหาร
14. การจัดตั้งทีมอาสาปศุสัตว์เคลื่อนที่
15. การทำอาหารสัตว์ลดต้นทุน
16. การทำบัญชีครัวเรือน
17. การปลูกข้าว และการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร
18. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. ปลูกไม้ยืนต้น ปรับภูมิทัศน์ เพื่อความสวยงามและให้ร่มเงาในพื้นที่
2. การนำแนวคิด 1 ไร่ 1 แสน ไปปรับใช้ และเผยแพร่ให้กับคนในชุมชน
3. การเลี้ยงปศุสัตว์โดยใช้สูตรอาหารลดต้นทุน เพื่อช่วยในการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์
4. จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อต่อรองราคาผลผลิตกับพ่อค้าคนกลาง
5. ปลูกพืชผสมผสานให้เหมาะสมกับพื้นที่
6. บริหารจัดการน้ำในชุมชน
7. กักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร
8. การวางกฎระเบียบมาตรการรักษาไฟฟ้า
9. การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี เช่น สารไตรโคเดมา บิวเวอร์เรีย และ เมธาไลเซียม เป็นต้น
10. การรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าว เพื่อขายให้กับคนในชุมชนกันเอง จากความร่วมมือกับโรงสีชุมชน
11. การใช้ระบบกักน้ำ

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 1/45				
ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	89.83	6.78	3.39	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	61.02	37.29	1.69	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	67.80	27.12	5.08	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	74.58	23.73	1.69	-
วิทยากรมีความรู้	86.44	11.86	1.69	-
สถานที่อบรม	52.54	38.98	8.47	-
สถานที่พัก	50.85	44.07	5.08	-
อาหารและเครื่องดื่ม	62.71	35.59	1.69	-

หมายเหตุ มีผู้ส่งแบบประเมิน 56 คน จาก 88 คน

